ГРАМАТИКА

УДК 811.161.2'373.611

І. А. Павлова

СЛОВОТВІРНІ ПРОЦЕСИ В МАСМЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ ПЕРІОДУ ВІЙНИ: НОВОТВОРИ З КОМПОНЕНТОМ *УКРАЇНО-*, *РОСІЙСЬКО-*, *НАЦІЄ-*

У статті проаналізовано особливості композитного словотворення в українському масмедійному дискурсі періоду війни. Дослідження зосереджено на виявленні деривaційного потенціалу, структурно-семантичних типів та аксіологічного навантаження новотворів із компонентами україно-, російсько- та націє-. На матеріалі словників словотвірних інновацій виявлено, що найбільшою продуктивністю вирізняється компонент російсько-, що зумовлено реакцією мови на воєнну травму, тоді як елемент україно- демонструє меліоративне або нейтральне ціннісне забарвлення. Доведено, що низька деривaційна активність компонента націє- пов'язана зі стабілізацією відповідної лексики у попередні десятиліття.

Ключові слова: *деривація, лексико-словотвірна інновація, новотвори, композити, псевдокомпозит, оцінна функція, масмедійний дискурс.*

Pavlova, I. Word-formation processes in wartime media discourse: neologisms with the components ukrino-, rosiisko-, natsiye-. *The article examines the specific features of compound word formation in Ukrainian media discourse during wartime. The object of the study comprises neolexemes with the proposed components ukraino-, rosiisko-, and natsiye-, extracted from lexicographic sources documenting recent innovations and from media texts. It is emphasized that the contemporary media environment operates under conditions of extreme communication, in which innovative lexical units serve not only as a means of linguistic economy but also as a powerful instrument of ideological influence.*

The study establishes that the component rosiisko- (with the variants roso-, ruso-, russo-, and rashko-) exhibits the highest degree of derivational productivity. This is attributed to the language's defensive response to the trauma of war and manifests as a pronounced negative evaluative connotation. In contrast, the formant ukraino- (ukrainsko-, ukro-) displays predominantly positive evaluative or neutral connotations, marking national identity and sociocultural self-sufficiency.

The study reveals that the low derivational activity of the component natsiye- is attributable to the fact that most corresponding formations had already entered the active vocabulary by the late twentieth century. The principal word-formation

https://doi.org/10.34142/23127546.2026.65.02

CC BY NC

models and mechanisms involved in the creation of innovative compounds are identified. The productivity of compounding based on subordinate syntactic phrases is highlighted. Clipping-based blending of lexical components is less frequent; this process involves truncating words and results in abromorphemic abbreviations. Compounds formed with affixoids derived from root morphemes account for only a small proportion of the data.

The study demonstrates that contemporary compound word formation has acquired a distinct axiological orientation, performing an evaluative and labeling function and formalizing the discursive opposition between "us" and "them."

Keywords: *derivation, lexico-derivational innovation, neologisms, composites, pseudo-composite, evaluative function, mass media discourse.*

Вступ

Кінець XX – початок XXI ст. характеризуються активізацією продуктивності багатьох структурно-семантичних моделей словотворення. Це свідчить про мобілізацію мовних ресурсів для вираження ціннісних переорієнтацій та формування нової системи пріоритетів українського суспільства. Бурхливого розвитку набуває процес творення складних слів, орієнтований на закон економії мовних засобів, оскільки виникнення композитів базується на основі синтаксичних словосполучень. Важливість вивчення складних лексем підтверджує низка ґрунтовних досліджень провідних мовознавців, зокрема Л. Є. Азарової (Азарова, & П'яст, 2005), К. Г. Городенської (Городенська, 2013), Є. А. Карпіловської, Н. Ф. Клименко, Л. П. Кислюк (Клименко, Карпіловська, & Кислюк, 2008), В. О. Ліпич (Ліпич, 2019), А. М. Нелюби (Нелюба, Губарева, & Трифонов, 2025), В. П. Олексенка (Олексенко, 2014), О. А. Стишова (Стишов, 2011) та ін.

Актуальність дослідження зумовлена інтенсифікацією словотвірних процесів у сучасному українському масмедійному дискурсі, спричинених як змінами в суспільстві, розвитком технологій, так і повномасштабною російсько-українською війною. Мова динамічно реагує на кризові суспільно-політичні події, стаючи не лише засобом передачі інформації, а й потужним інструментом ідеологічної, інформаційної та ментальної протидії.

Особливий інтерес становлять мовні одиниці, утворені за допомогою компонентів *україно-*, *російсько-* та *націє-*. Ці компоненти стали ключовими індикаторами маркування власної та чужої ідентичності, націєтворчих процесів, а також геополітичного й воєнно-політичного

контексту. Попри наявність лексикографічних праць та досліджень з медіалінгвістики, системне комплексне вивчення словотвірного потенціалу, семантичних модифікацій та прагматичних функцій цих словотвірних типів потребує подальшого поглибленого аналізу.

Мета дослідження – виявити та комплексно описати структурно-словотвірні, семантичні та прагматико-дискурсивні особливості новотворів із компонентами *україно-*, *російсько-* та *націє-* у сучасному українському масмедійному дискурсі періоду війни. Зазначена мета передбачає розв'язання таких **завдань**: окреслити теоретико-методологічні засади дослідження масмедійного дискурсу періоду війни та специфіку функціювання неологізмів у ньому; сформувати корпус новотворів із компонентами *україно-*, *російсько-* та *націє-*; з'ясувати деривaційні моделі та словотвірні типи, за якими утворені досліджувані інновації; визначити семантико-аксіологічні характеристики досліджуваних композитів у масмедійних текстах воєнного часу. **Матеріалом** дослідження слугували словники лексико-словотвірних інновацій (укладачі А.М. Нелюба, Є.О. Редько), а також Генеральний регіональний анотований корпус української мови (ГРАК).

Методи дослідження

Окреслені в дослідженні завдання передбачають використання комплексу загальнонаукових та спеціальних лінгвістичних методів: описовий метод із прийомами спостереження, систематизації та класифікації мовного матеріалу – для всебічної характеристики та поетапного впорядкування зібраного фактичного матеріалу; метод суцільної вибірки – для формування джерельної бази новотворів із масмедійного дискурсу; словотвірний та морфемний аналіз – для з'ясування деривaційної структури та словотвірних моделей композитів із компонентами *україно-*, *російсько-*, *націє-*; контекстологічний та прагмалінгвістичний аналіз – для встановлення функціонально-семантичних особливостей та інтенційного навантаження інновацій у тексті; елементи критичного дискурс-аналізу – для висвітлення соціокультурного й ідеологічного підґрунтя функціювання досліджуваних одиниць в умовах війни; метод кількісного аналізу – для встановлення продуктивності окремих словотвірних типів.

Виклад основного матеріалу

Словотворення належить до найпотужніших рушіїв розвитку лексичного складу української мови, що забезпечує безперервне оновлення мовної системи шляхом мобілізації як внутрішніх деривацій них ресурсів, так і запозичених елементів. Як динамічний процес, деривація чутливо реагує на екстралінгвальні чинники, які стимулюють появу неолексем. Основним середовищем творення й апробації мовних інновацій є масмедійний і розмовний дискурси, а також простори мережевої комунікації.

О. О. Тараненко відзначає інтенсивну динамізацію системи українського словотворення в період кінця XX – початку XXI ст, що «виявляється як у творенні нових, так і в розширенні використання у масовому вжитку певних уже наявних окремих найменувань відповідних словотвірних типів» (Тараненко, 2015: 9). Основними рушійними чинниками номінативно-словотвірних процесів мовознавець уважає потребу в істотному оновленні комплексу номінативних засобів мови для називання понять, спричинених змінами в країні; потребу в нормуванні та систематизації словотвірної структури української літературної мови (акцент на питомих, органічних основах як вираження ідентичноті); потребу в розширенні загальностилістичних і власне стильових можливостей мовного самовираження суспільства, що реалізується в появі нових словотвірних моделей, а також активізації оказіонального словотворення (Тараненко, 2015: 9-10).

На сучасному етапі розвитку української мови активізація багатьох структурно-семантичних моделей словотворення прямо корелює з новими явищами й тенденціями суспільної дійсності. Мовна система, зокрема через словотвірні механізми, оперативно реагує на трансформацію соціально-політичних, культурних і морально-духовних орієнтирів (із чіткою опозицією цінностей та антицінностей), оновлене бачення різних аспектів буття й критичне переосмислення застарілих ідеологічних наративів. Ця тенденція найвиразніше виявляється в моделях творення складних слів, деривацій ний потенціал яких останнім часом суттєво зріс.

Серед основних тенденцій розвитку українського словотворення дослідники визначають словотвірну імпровізацію, що є однією з найхарактерніших рис сучасного деривацій ного процесу: «Поява нових

слів зумовлена двома основними причинами: одна з них – необхідність якнайточніше та якнайшвидше номінувати предмет, явище, дію, процес тощо, які не мають назви, друга прагнення до мовної компресії» (Хрустик, 2016: 90). Так, у зв'язку з бурхливими соціально-політичними змінами в українському суспільстві у громадян з'явилося відчуття внутрішньої свободи, що матеріалізувалося у процесі словотворчості. Наслідок – поява нових слів, серед яких багато оказіоналізмів.

Активна фокусація суспільства на процесах державного будівництва й національно-мовної ідентичності призвела до інтенсивної розбудови лексичних гнізд із препозитивними компонентами, що є похідними від слів *Україна*, *український*, *нація*, *національний*, *держава*, *державний*: *україноцентризм*, *українознавство, українознавчий*, *україн*(*ськ*)*омовний* та ін. Відзначають активізацію вже наявних і творення нових номінативно-оцінних утворень: *українофоб*, експрес. *україноненависник*, *україножер* та ін., а також активне утворення тематичних рядів. Наприклад: *національно* (*націонал*)*-демократичний*, *націонал-демократ*, *націонал-патріот*; *націєзнавство*, *націєтворення*, *націєтворчий* та ін. (Тараненко, 2015: 22).

Для аналізу композитів ми обрали словники новотворів (укладачі А.М. Нелюба, Є.О. Редько), які фіксують «словотворчість незалежної України» з 2014 року по 2025 рік. Вибір мотивований тим, що 2014 рік став критичним хронологічним рубежем у новітній історії України (початок російсько-української війни, Революція Гідності). Також долучили ілюстративний матеріал з Генерального регіонального анотованого корпусу української мови (ГРАК), бо не всі слова із зазначеними компонентами були представлені в аналізованих словниках. Уважаємо вибір матеріалу виправданим, оскільки він дозволяє дослідити лексичний фонд, що передував кардинальним суспільним змінам, та слугує надійною базою для аналізу динаміки словотворення.

Аналіз джерельної бази засвідчує кількісну перевагу новотворів із компонентом *російсько-*. Така деривaційна активність безпосередньо зумовлена контекстом російсько-української війни, яка стала потужним каталізатором використання цього форманта. Водночас спостерігається й розширення синонімічного ряду зазначеного компонента: *російсько- – раш-, рашен-, рашко-, рос-, русо-/руссо-, руско-/русько-/русско-*. Наприклад: *рашопотвора, рашеінтернет,*

рашенпірат, рашкостан, рососмі, роспатріарх, русоріз, руссоТБ, рускоматючний, рускомірянин, русоокупант тощо.

Меншою частотністю виділяється компонент *україно-* (а також його варіанти *українсько-*, *укро-*, *укр-*), що підтверджує обмежена кількість відповідних інновацій у сучасних лексикографічних джерелах. Наприклад: *українодівочий, українопродавчий українорубка, українськометафоричний, укрогрузин, укрокуля, укр'яма* тощо. На це вказує і дослідник деривації складних оказіоналізмів О. А. Стишов: «На жаль, нами не засвідчено прикладів абревіатурних оказіоналізмів-іменників із першим усіченим питомо українським компонентом, на зразок ***держ-*** (від *державний*), ***укр-*** (від *український*), ***голов-*** (від *головний*). Варто зауважити, що названі аброморфеми є продуктивними у процесі творення нормативних українських слів, особливо починаючи з 90-х рр. ХХ ст.» (Стишов, 2011: 6).

Найменшу чисельність виявлених одиниць демонструє компонент *націє-* (*нац-*): *нацдебілізм, націєвоскресний, націєоберігальний, нацфронтівець*. Його активізація припадала переважно на кінець ХХ століття, що пов'язано з процесами національного відродження та становлення української державності. Натомість відносна стабілізація чи зниження темпів творення таких лексем на сучасному етапі пояснюється тим, що ці одиниці вже перейшли з категорії оказіональних новотворів до розряду активної лексики й термінологічної бази (*націєтворення, національна ідея, нацбезпека* тощо).

Звернення до корпусу ГРАК дало можливість прослідкувати за продуктивністю одиниць з компонентом *націє-*. Серед найчастотніших слів ми виокремили такі: *націєтворення, націєтворчий, націєутворюючий, націєцентричний, націєцентричність, націєруйнівний, націєзнищувальний* тощо. Такі слова, як *націєвбивство*, *націєвбивчий* рідко вживаються і лише в текстах 20-30-х років минулого століття: *Чи й справді він був бранцем* ***націєвбивчої*** *психоідеології «З Москвою – навіки разом»?* (Петро Кононенко, 1931).

Було виокремлено деякі слова-композити з компонентом *націє-*, які корпусні дані фіксують у межах аналізованого періоду. Зокрема, зафіксовано поодиноке слововживання таких композитів, як *нація-перекотиполе*, *нація-ізгой*, *нація-вигнанець*: *А якщо продамо землю – завжди будемо жебраками! Завжди будемо* ***націю-перекотиполем****», – підсумував політик. Він додав, що добиватиметься*

всебічної підтримки селян, не лише в питанні власності на землю (Україна молода, 2018). До таких композитів можна віднести слова *націєборчі, націєвідродження, націєгенеза, націєгенетичний, націєконсолідуюча, націємаркований, націєпробудження, націєствердний, націєцентричнй, націєцентиричність, нація-мем, нац-терористи, нація-терорист* тощо*: Ми, у столітті двадцять першому, говоримо вже про* ***націєгенетичне*** *явище. І – сформулюємо його сутність. Територія народжує націю. Нація не змінює територію, а сформована територією* (День, 2016); *В очах кожного мешканця планети ви будете* ***нацією-терористом****. Символом ганьби, брехні, кровопролиття та терору.* ***Нацією-мемом****. Нацією, яка не вийшла* (Новини Хмельницького «Є», 2022).

Сформовану картотеку аналізованих одиниць опрацьовано відповідно до специфіки структури твірних основ та основних словотвірних моделей. Установлено, що твірною базою досліджуваних композитів слугують словосполучення з підрядним синтаксичним зв'язком, компонентами яких найчастіше виступають поєднання іменник+прикметник: *національний дебілізм → нацдебілізм***,** *дівоча Україна → українодівочий, український грузин → укрогрузин, руський окупант → русокупант* тощо. Удвічі меншою частотністю відзначаються композити, утворені на базі поєднання іменник+іменник (*пупізм України → українопупізм, раша гідрант → рашагідрант, рашист+фашист → рашистофашист, потвора Раші → рашопотвора, підданство Росії → росієпідданчий*). Незначна кількість композитів утворена на базі дієслово+іменник (*воскресити націю → націєвоскресний, продати Україну → українопродавчий, руйнувати Україну → україноруйнач, різати русню → русоріз*). Рідкісними є словосполученнєві твірні основи, обидва складники яких утворюють пари прикметник+прикметник, дієслово+дієслово (*підданий російського → російськопідданий, російський заблудлий → російськозаблудлий, русифі[кувати+сифіліс]увати → русифілізувати*).

У словниках лексико-словотвірних інновацій виокремлюємо складні слова, творення яких сформульоване як ослівлення словосполучень, де засобом творення виступає інтерфікс і «відповідний спосіб словотворення – *інтерфіксальний*, чи *інтерфіксація*. Його словотвірна функція-призначення – *ословлення словосполучення, названого твірною основою*» (Нелюба, Губарева, & Трифонов, 2025: 130).

У традиційних граматиках такий спосіб словотворення визначають як основоскладання (складання двох основ), що буває з участю суфіксів та без участі суфіксів (так зване чисте).

Найчастотнішим способом творення аналізованих композитів став спосіб основоскладання. Це ілюструють відповідні приклади слів, утворених чистим основоскладанням, що укладачами словника визначається як ослівлення словосполучення: *російськозаблу́длий* ← росі́йськ(ий) заблудлий, *рашистофашист* ← рашист+фашист, *рашоптвора* ← потвор(а) Раші, *російськоподі́бний* ← поді́бний до росі́йськ(ого), *українобайдужий* ← байду́жий до Украї́н(и), *україно-дівочий* ← дівóч(а) Украї́н(а), *українопупізм* ← пупізм Украї́н(и), *україноскептик* ← скептик (стосовно) Україн*и*, *українощирий* ← щир(ий) до Украї́н(и). Значно більше зафіксовано слів, утворених основоскладанням з участю суфіксів. Наприклад: *націєвоскрес**н**ий* ← воскрес-и(ти) націй(у), *російськорото**в**ий* ← російськ(ий) рот, *рашотуде́й**н**ий* ← Ра́ша Туде́й, *рускомир**івськ**ий* ← ру́ський мир, *рускомір**янин* ← ру́сск(ій) мір, *руськомир**ець*** ← ру́ськ(ий) мир, *руськощелеп**н**ий* ← ру́ськ(а) ще́леп(а), *русскомір**ець*** ←русский мир, *русскомір**янин*** ← ру́сск(ій) мір, *українопрода**вч**ий* ← прод-а́(ти) Украї́н(у), *українотерен**н**ий* ← терен(и) Украї́н(и).

Композити утворюються шляхом утинання (усічення) слова, що входить до структури цього слова. У традиційній граматиці такий спосіб відносять до складової абревіації. Науковці трактують аброморфемні абревіатури як складноскорочені слова, які у своєму складі містять аброморфему одного чи кількох слів. Наприклад: ***росарма-да*** ← рос-і́йськ(а) арма́д(а), ***роспатріа́рх*** ← рос-і́йськ(ий) патріарх, ***росфашист*** ← рос-ійськ(ий) фашист, ***русбло́ковець*** ← ру́сский блок, ***русмірський***← рус-к(ий) мір, ***нацдебілізм*** ← національний дебілізм, ***нацфронтівець***← національн(ий) фронт, ***укр'яма*** ← українська яма.

Серед продуктивних способів композитного словотворення науковці виокремлюють контамінацію (злиття) твірних основ, яка характеризується специфічними деривaційними ознаками. Фактичний матеріал із словників лексико-словотвірних інновацій засвідчує функціювання таких складних одиниць, утворених шляхом контамінації (відомої також під терміном «телескопія»), унаслідок якої виникає аксіологічно маркована номінація. Такі одиниці фіксують словники, однак такий спосіб нечастотний у нашій картотеці. Наприклад: дериват, у якому одна назва негативно конотована *рашен* і антропонім – назва

міста: ***рашенгтон*** ← ***[Рашен+Вашин]гтон*** позначає поєднання ознак рашен і Вашенгтона?: *На Вашингтон підвищив тон – Будує Путін* ***Рашенгтон*** (В. Простопчук. Гнобізм-гномізмів) (Нелюба28, с. 169); **русифілізувати ← русифі[кувати+сифіліс]увати?** – це ослівлення словосполучення *'русифікувати чи сифілізувати'?*: *Гібридна війна: російська помийка, театр російської драми, який протягом всього свого існування* ***русифілізував*** *українську свідомість, прикриваючись, як для знущання іменем Лесі Українки, вирішив зашифруватися* (F: О. Рущак, 01.03.22) (Лексико-словотвірні, 2025: 86).

Виокремлюємо слова, компонентами яких є афіксоїди, які дослідники називають «псевдокомпозити чи квазікомпозити, бо за таким визначенням прозирає гібридний характер афіксоїдів, коренева семантика яких переважно зрозуміла, а повторюваність у творенні нових слів призвела до розвитку службових функцій» (Олексенко, 2026: 37). Наприклад, суфіксоїд *стан-*: *рашистан ←'країна Раша'* – ослівлення словосполучення *країна Раша; Рашкостан ←'країна-рашка'* – ослівлення словосполучення *країна-рашка: Після 3-х "ковідних" років і загострення війни* ***рашкостану*** *проти українського народу, дружина цієї весни продовжила заняття в фітнес-клубі!* (F: Л. Булава, 13.05.23) (Нелюба, 2025: 83). Хоча ці компоненти й називають суфіксоїдами, однак слова, утворені ними, належать до складних слів.

Незначну кількість утворених одиниць становлять складні слова, компонентом яких є абревіації: ***РуссоТБ*** ← ***ру́ссо + ТБ, Росозмі*** ← ***рос-ійськ(і) ЗМІ,*** абревіації яких позначають телебачення, засоби масової інформації. Є слова-композити з компонентом *націє-*, утворені способом словоскладання (юкстапозиція). Наприклад: *нація-вигнанець, нація-ізгой, нація-прекотиполе.*

Аналізовані словникові деривати з препозитивними компонентами *російсько-*, *русько-*, *росо-*, *русо-*, *рашен-*, *рашко-* переважно характеризуються виразною аксіологічною маркованістю з вираженою пейоративною домінантою. Негативна семантика цих композитів не є первинно іманентною, а виступає результатом соціально-психологічної травми та захисної функції мови, яка фіксує ставлення суспільства до агресора й маркує відповідні поняття як ворожі.

Один приклад з аналізованим компонентом має виражену позитивну конотацію, оскільки пов'язаний зі знищенням противника: *русоріз* ←різ-а(ти) рус-н(ю). Предмет, який ріже русню: *Сорок шоста*

бригада дякує спільноті Стерненка за чергові сто дронів-камікадзе. От такі гарненькі ***русорізи*** *будуть летіти прямо в пики окупантам…* (Ю. Sternenko, 01.11.23) (Нелюба, 2025: 86].

Натомість композити з формантом *україно-* у більшості контекстів демонструють позитивне або нейтральне оцінне навантаження, підкреслюючи національну ідентичність, самобутність і соціокультурну самодостатність. Негативна експресія трапляється лише епізодично й завжди детермінується семантикою другого компонента. Композит *україноцидний* містить компонент *-цид-* – запозичений малопродуктивний іменниковий суфіксоїд, що має значення: «1) фарм., хім. "знищувач; речовина, яка вбиває щось"; 2) наук., юр. "винищення, ліквідація, вбивство; -вбивство, -губство"» (Селігей, 2014: 316). Відповідно композити *україноцид*, *україноцидний* пов'язані зі знищенням України, а отже мають негативну оцінність.

Подібно до цього, компонент *націє-*, якому в аналізованому дискурсі не притаманна висока деривaційна активність, залучається до вираження негативної оцінки лише епізодично – за умови наявності вираженого пейоративного потенціалу у складі другого мотиватора.

Отже, сучасне композитне словотворення в українській мові набуло чіткого аксіологічного спрямування, що безпосередньо віддзеркалює суспільно-політичний контекст воєнного часу. Зазначені неолексеми не лише виконують номінативну функцію, а й виступають чутливим індикатором суспільно-політичної динаміки, чітко маркуючи опозицію «свій / чужий» у лексико-деривaційній системі української мови.

Висновки

Здійснений аналіз словотвірних процесів у воєнному масмедійному дискурсі засвідчує, що композитна деривація є потужним інструментом мовної динаміки, який оперативно реагує на екстралінгвальні чинники сучасного суспільно-політичного контексту. Вилучена джерельна база ілюструє виражену деривaційну активність препозитивних компонентів *російсько-* (варіантами *росо-*, *русо-*, *рашко-* тощо) та *україно-* (*українсько-*, *укро-*), тоді як формант *націє-* демонструє обмежену продуктивність, зумовлену переходом більшості відповідних утворень до стабілізованої термінологічної системи ще з кінця XX століття.

Встановлено, що ключовим словотвірним механізмом продукування неолексем є творення на основі підрядних синтаксичних словосполучень. Поодиноко трапляються композити, утворені способом складноскорення, контамінації та словоскладання. При цьому сучасний композитний словотвір набув чітко вираженого аксіологічного та прагмастилістичного спрямування: новотвори з компонентом *російсько-* отримують пейоративну (негативно-оцінну) конотацію як результат компенсаторної захисної реакції мови на воєнну травму, натомість елемент *україно-* переважно маркується меліоративно або нейтрально, що в сукупності формує й вербалізує дискурсивну опозицію «свій / чужий».

Перспективи вбачаємо в подальшому вивченні динаміки функціювання та лексикографічного закріплення аналізованих композитів у сучасному медіапросторі.

ЛІТЕРАТУРА

1. **Азарова**, Л. Є., & П'яст, Н. Й. (2005) *Складання як один із способів словотвору.* Вінниця: Універсум-Вінниця. 2. **Городенська**, К. Г. (2013). Нові явища та процеси в українському словотворенні: динаміка чи деструкція словотвірних норм? *Українська мова, 2,* 3–12. 3. **Клименко,** Н. Ф., Карпіловська, Є. С., & Кислюк, Л. П. (2008). *Динамічні процеси в сучасному українському лексиконі.* Київ: Вид. Дім Дмитра Бураго. 4. **Ліпич**, В. (2019). Специфіка суфіксації в композитно-суфіксальному способі творення іменників. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Філологічні науки, XVII,* 127–134. 5. **Нелюба**, А. М., Губарева, Г. А., & Трифонов, Р. А. (2025). Відонімні інновації: словотвір і коннотаційні аспекти. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки, 213,* 127–135. 6. **Нелюба**, А., & Редько, Є. (2017). *Лексико-словотвірні інновації (2015 –2016). Словник.* Харків: ХІФТ. 7. **Нелюба**, А., & Редько, Є. (2022). *Лексико-словотвірні інновації (2017 –2021). Словник.* Харків: ХІФТ. 8. **Нелюба**, А. (2025). *Лексико-словотвірні інновації. 2022 – 2024. Словник* Харків: ХІФТ. 9. **Олексенко**, В. П. (2014). Словотворення в умовах глобалізації: nomina actionis із запозиченим формантом -ація, -ізація/-изація. *Вісник ОНУ. Серія: Філологія. 19 (2),* 60–67. 10. **Олексенко**, О. А. (2026). Афіксоїди як форманти українських новотворів. *Лінгвістичні дослідження, 64,* 34–46. 11. **Селігей**, П. О. (2014). *Етимологічний словник запозичених суфіксів і суфіксоїдів в українській мові.* Київ: Академперіодика. 12. **Стишов**, О. (2011). **Особливості словотворення** оказіоналізмів-композитів у мові українських ЗМІ кінця ХХ – початку ХХІ століть. *Динамічні процеси в граматиці і лексичному складі сучасних слов'янських мов* (1–11). Київ: Київський університет ім. Бориса Грінченка. 13. **Тараненко**, О. О. (2015). *Актуалізовані моделі в системі словотворення сучасної української мови (кінець ХХ – ХХІ ст.).* Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго. 14. **Хрустик**, Н. М. (2016). Сучасні тенденції розвитку українського словотворення. *Записки українського мовознавства, 23,* 89–95.

REFERENCES

1. **Azarova**, L. Ye., & Piast, N.Y. (2005). *Skladannia yak odyn iz sposobiv slovotvoru: monohrafiia [Compounding as a Method of Word Formation]*. Vinnytsia: Universum-Vinnytsia [in Ukrainian]. 2. **Horodenska**, K. H. (2013). Novi yavyshcha ta protsesy v ukrainskomu slovotvorenni: dynamika chy destruktsiia slovotvirnykh norm? [New phenomena and processes in Ukrainian word formation: dynamics or the destruction of word-formation norms?] *Ukrainska mova – Ukrainian language, 2,* 3–12. [in Ukrainian]. 3. **Klymenko**, N. F., Karpilovska, Ye. S., & Kysliuk, L. P. (2008). *Dynamichni protsesy v suchasnomu ukrainskomu leksykoni [Dynamic Processes in the Contemporary Ukrainian Lexicon]*. Kyiv: Vyd. Dim Dmytra Buraho [in Ukrainian]. 4. **Lipych**, V. (2019). Spetsyfika sufiksatsii v kompozytno-sufiksalnomu sposobi tvorennia imennykiv [Specifics of Suffixation in the Composite-Suffixal Method of Noun Formation]. *Naukovi zapysky Berdianskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. Seriia: Filolohichni nauky – Scientific Notes of Berdyansk State Pedagogical University. Series: Philological Sciences, XVII,* 127–134 [in Ukrainian]. 5. **Neli uba**, A. M., Hubareva, H. A., & Tryfonov, R. A. (2025). Vidonimni innovatsii: slovotvir i konnotatsiini aspekty [Onymic Innovations: Word-Formation and Connotative Aspects]. *Naukovi zapysky. Seriia: Filolohichni nauky – Scientific Notes. Series: Philological Sciences, 213,* 127–135 [in Ukrainian]. 6. **Neliuba**, A., & Redko, Ye. (2017). *Leksyko-slovotvirni innovatsii (2015 –2016). Slovnyk [Lexical and Word-Formation Innovations (2015–2016). Dictionary]*. Kharkiv: KhIFT [in Ukrainian]. 7. **Neliuba**, A., & Redko, Ye. (2022). *Leksyko-slovotvirni innovatsii (2017 –2021). Slovnyk [Lexical and Word-Formation Innovations (2017–2021). Dictionary]*. Kharkiv: KhIFT [in Ukrainian]. 8. **Neliuba**, A. (2025). *Leksyko-slovotvirni innovatsii (2022 –2024). Slovnyk [Lexical and Word-Formation Innovations (2022–2024). Dictionary]*. Kharkiv: KhIFT [in Ukrainian]. 9. **Oleksenko**, V. P. (2014). Slovotvorennia v umovakh hlobalizatsii: nomina actionis iz zapozychenym formantom -atsiia, -izatsiia/-yzatsiia [Word Formation in the Context of Globalization: Nomina Actionis with the Borrowed Formants *-atsiya, -izatsiya/-yzatsiya*]. *Visnyk ONU. Seriia: Filolohiia – ONU Bulletin. Series: Philology, 19 (2),* 60–67 [in Ukrainian]. 10. **Oleksenko**, O. A. (2026). Afiksoidy yak formanty ukrainskykh novotvoriv [Affixoids as Formants of Ukrainian Neologisms]. *Linhvistychni doslidzhennia – Linguistic Research, 64,* 34–46 [in Ukrainian]. 11. **Selihei**, P. O. (2014). *Etymolohichnyi slovnyk zapozychenykh sufiksiv i sufiksoidiv v ukrainskii movi [Etymological Dictionary of Borrowed Sufixes and Sufixoids in the Ukrainian Language]*. Kyiv: Akademperiodyka [in Ukrainian]. 12. **Styshov**, O. (2011). Osoblyvosti slovotvorennia okazionalizmiv-kompozytiv u movi ukrainskykh ZMI kintsia XX – pochatku XXI stolit [Features of Word-Formation of Occasional Composites in the Language of Ukrainian Mass Media of the Late 20th and Early 21st Centuries]. *Dynamichni protsesy v hramatytsi i leksychnomu skladi suchasnykh slovianskykh mov – Dynamic Processes in the Grammar and Vocabulary of Modern Slavic Languages* (1–11). Kyiv: Kyivskyi universytet im. Borysa Hrinchenka [in Ukrainian]. 13. **Taranenko**, O. O. (2015). *Aktualizovani modeli v systemi slovotvorennia suchasnoi ukrainskoi movy (kinets XX – XXI st.)[Actualized Models in the Word-Formation System of the Modern Ukrainian Language (Late 20th – 21st Centuries)]*. Kyiv: Vydavnychyi dim Dmytra Buraho [in Ukrainian]. 14. **Khrustyk**, N. M. (2016). Suchasni tendentsii rozvytku ukrainskoho slovotvorennia [Current Trends in the Development of Ukrainian Word Formation]. *Zapysky ukrainskoho movoznavstva – Notes on Ukrainian Linguistics, 23,* 89–95 [in Ukrainian].

Павлова Інна Андріївна – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови імені професора Л. А. Лисиченко, Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди; вул. Алчевських, 29, м. Харків, 61002, Україна.

E-mail: pavlovainna2005@hnpu.edu.ua

https://orcid.org/0009-0003-7956-6313

Pavlova, Inna – Candidate of Philology (Ph.D), Docent, Associate Professor at the Professor L. Lysychenko Ukrainian Language Department, H. S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University; 29 Alchevskikh st., Kharkiv, 61002, Ukraine.

Дата першого надходження статті до видання – 29 вересня 2026 р.

Дата прийняття статті до друку після рецензування – 15 жовтня 2026 р.

Дата публікації статті у виданні – 20 листопада 2026 р.

CITATION

ДСТУ 8302:2015: Павлова І. А. Словотвірні процеси в масмедійному дискурсі періоду війни: новотвори з компонентом *україно- російсько-, націє-*. Лінгвістичні дослідження: зб. наук. пр. Харків. нац. пед. ун-ту імені Г. С. Сковороди / гол. ред. Н. В. Піддубна. Харків, 2026. Вип. 65. С. 18–30. DOI: https://doi.org/10.34142/23127546.2026.65.02

APA: Павлова І. А. (2026). Словотвірні процеси в масмедійному дискурсі періоду війни: новотвори з компонентом *україно- російсько-, націє-. Лінгвістичні дослідження, 65,* 18–30, DOI: https://doi.org/10.34142/23127546.2026.65.02